

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Klasa 43 (1).

Izdan 1 marta 1935.

PATENTNI SPIS BR. 11390

Bošković V. Dragoslav, adv., Beograd, Jugoslavija.

Naprava za pokazivanje iznosa taksa, koje se plaćaju za izvesne poslove prema na njih utrošenom vremenu, naročito pak za pokazivanje taksa, koje se plaćaju na zapisnike o raspravama (ročištima).

Prijava od 16 aprila 1934.

Važi od 1 juna 1934.

Pronalazak je u glavnom namenjen za sudsku praksu pri naplaćivanju taksa koje se naplaćuju na zapisnike o raspravama, ali može se sa neznatnim izmenama upotrebiti u svima slučajevima gde se takse odn. utvrđeni novčani iznosi plaćaju za neki posao ili radnju prema na njih utrošenom vremenu.

Prema Zakonu o sudskim taksama predviđene su takse na zapisnike o raspravama, koje imaju 14 osnovnih tačaka, prema vrednosti spora, pri čemu Zakon razlikuje takse za prvo ročište i takse za drugo i ostala ročišta, koje se za izvesnu osnovnu sumu povećavaju za svakih 30 minuta trajanja same rasprave. Isto tako Zakon predviđa takse za napred pomenutih 14 osnovnih tačaka i za Više sudove, koje se razlikuju od taksa za iste vrednosti sporova vodjenih kod Prvostepenih sudova.

Tako se na pr. kod Prvostepenih sudova plaća za vrednost spora od 10.000—25.000 din. za prvo ročište, za prvo pola časa 10 din., za drugo pola časa 30 din., i tako dalje, za drugo i ostala ročišta ove takse su udvostručene; kod Viših sudova, plaća se za istu vrednost spora, za prvo pola časa din. 30, za drugo pola časa din. 75, pri čemu su iznosi ovih taksa za drugo i ostala ročišta udvostručeni.

Razume se da može vrlo lako doći do nesuglasica između sudije i zainteresovanih strana, u slučajevima kad ono zakonom određeno vreme od pola časa, na osnovu kog se vrši povećanje iznosa plaćajuće takse, predje za nekoliko sekundi, a ročište se završi ili odloži. Da bi se te eventuelne nesuglasice izbegle i u potpunosti sačuvali

kako fiskalni interesi države, tako i strana, predviđena je naprava prema ovom pronalasku, koja potpuno uklanja svaku sumnju u ispravnost iznosa koji se ima platiti.

Ova svrha postiže se pomoću jednog valjka ili trake vodjene na naročitim valjcima, koji je na svojoj površini snadeven kolonama prema vrednosti spora, pri čemu su u tim kolonama jedno ispod drugog upisani iznosi taksa prema osnovnoj vrednosti iznosa spora, ili kakvog drugog rada u zavisnosti od proteklog vremena, a ovaj valjak spojen je sa satnim mehanizmom poznate konstrukcije, pomoću zupčaničkog prenosa i spojnice tako, da se valjak ili traka obrne odn. pokrene svako pola časa samo za jedan deo celog njenog obrtaja, pokazujući pri tom, na za to određenom otvoru, iznos takse, koja odgovara proteklom vremenu.

Naprava je snabdevena optičnom i akustičnom spravom za davanje signala, u slučaju kada satni mehanizam stane za vreme rasprave, usled toga što njegova pogonska opruga nije navijena, a isto tako predviđaju se mere, koje onemogućavaju vraćanje valjka za vreme dok je isti uključen na satni mehanizam.

Naprava je predviđena za osmočasovni rad, te je prema tome obod valjka ili površina trake podeljena na 16 delova. Svaka kolona na valjku raspoređena pod određenim poljem, predviđenim na površini naprave, pri čemu je svako polje snabdeveno prozorčićem, kroz koji se može pročitati cifra u koloni valjka, ili trake, dotičnog polja. Prozorčići su snabdeveni pokretnim prevlakama u vidu rolo a, ili po-

klopcima, tako da je za vreme trajanja rasprave otkriven samo onaj prozorčić, odnosno samo ono polje, koje svojom vrednošću odgovara vrednosti spora, dok su ostali prozorčići, odn. polja prekriveni. Kolona svakoga polja podeljena je podužno na dva dela pri čemu su u prvom delu uneti iznosi takse za prvo ročište, a u drugom delu iznosi takse za drugo, tj. za ostala ročišta prvostepenih sudova.

Pomenuti valjak, odn. traka može se lako izvaditi i zameniti valjkom ili trakom na kome su naznačeni iznosi taksa za Više sudove. Medjutim, za obe vrste taksa može se primeniti i jedan jedini valjak, ili jedna jedina traka, koji u tom slačaju ispada duži, odn. traka šira, tako da se ispod svakog prozorčića javljaju u koloni četiri reda cifara, različito obojeni, od kojih prve dve cifre označavaju takse za Prvostepene sudove, a druge dve za Više sudove.

Jedan primer izvodjenja naprave prema pronalasku pokazan je i na priloženom nacrtu, gde sl. 1 pokazuje pogled odozgo na napravu sl. 2 je prednji izgled naprave, sl. 3 je poprečni presek prema liniji 1—1 iz sl. 1, pri čemu je u unutrašnjosti naprave pokazan samo raspored valjka. Sl. 4 je izgled celokupne naprave, u nešto manjoj srazmeri u poredjenju sa sl. 1—3, a sl. 5 pokazuje šematično sastav mehanizma naprave, koji je inače u zbijenom stanju, vodeći računa o uštedi prostora rasporedjen u unutrašnjosti kutije naprave.

Kutija 31 snabdevena je na svojoj površini odgovarajućim brojem polja a (u ovom slučaju sa 14 polja), pri čemu prvo polje služi za pokazivanje taksa prilikom rasprava u vrednosti spora do 500 din., drugo od 500—1000 din. i.t.d. Ovi iznosi obeleženi su na zaravni, koja se nalazi ispred koso položenih polja a. U unutrašnjosti kutije 31 predvidjen je obrtljivi valjak 12 (koji može biti nadomešten nekom trakom vodjenom po naročitim valjcima, ili većim brojem valjaka, prema odgovarajućem broju polja) iznad kog su rasporedjeni u poljima a predvidjeni prozorčići 34 (sl. 1—4). Ovi prozorčići 34 mogu se prekriti prevlakom 32, rasporedjenom u šupljem delu kutije 31 (sl. 3) pri čemu je kretanje ručice 35 ovih prevlaka 32 ograničeno osloncima 33 i 36 predvidjenim u svakvom polju. Na sl. 1, 2 i 4 prva tri polja, u pravcu s leva na desno, pokazana su sa otkrivenim prozorčićima, odn. u tim poljima su prevlake 32 izdignute na gore, dok su ostala polja odn. prozorčići prekriveni.

Osovina 1, satnog mehanizma prema Sl. 5 (satni mehanizam nije pokazan na toj slici) spojena je sa osovinom 4, posredovanjem koničnih zupčanika 2 i 3. Na oso-

vini 4 rasporedjen je zupčanik 5, a tik uz njega, ali ne dodirujući ga, postavljen je zupčanik 6, koji na drugom kraju svoje osovine 7 nosi zupčanik 8. Ovaj stoji u zahvalu sa zupčanicom 9, koji je snabdeven čepom 10, koji zahvata u zupce zupčanika 11 učvršćenog na osovini valjka 12. Zupčanik 11 snabdeven je sa 16 zubaca, što odgovara trajanju rasprave od 8 časova, a pomenuti zupčanički prenos tako je podešen da čep 10 zupčanika 9 pokrene svakih pola sata zupčanik 11 za jedan zubac unapred, tako, da se time za jednu podelu pokrene unapred i valjak 12 te se na prozorčiću 14 ukaže sledeći iznos takse, koja odgovara proteklom vremenu.

Zupčanik 3 u vezi sa regulatorom 18, pomoću zupčaničkog prenosa 15, 16 i 17. Ovaj regulator 18 ne služi za regulisanje obrtaja mehanizma, već za stavljanje u dejstvo optičkog odn. akustičkog signala. Ispod tegova regulatora 18, koji su za vreme rada časovničkog mehanizma u izdignutom položaju pod dejstvom centrifugalne sile, rasporedjena je dvokraka poluga 19, klatljiva oko čepa 22, koja se oslanja o oslonac 21. Na ovu polugu naslanja se oko čepa 33 klatčiva dvokraka poluga, koja na svom dužem kraju nosi signalnu pločicu 24, koja poluga je snabdevena i ispupčenjima, koja stavljaju u dejstvo batić nekog signalnog zvona. Ova ispupčenja i signalno zvono nisu pokazani na nacrtu. U slučaju da satni mehanizam stane, tegovi regulatora 18 pritisnu polugu 19 koja se isklati i izazove davanje akustičnog signala, odn. izdizanje signalne pločice 24 van kutije 31, kroz zato predvidjeni procep 25, tako da ovaj signal postaje vidljiv i upozorava sudiju da je časovnički mehanizam potrebno naviti.

Valjak 12 uključuje se na satni mehanizam pomoću naročite spojnice. Ova spojnica sastoji se iz zupčanika 26, koji svojom širinom prekriva oba zupčana venca zupčanika 5 i 6, pri čemu je taj zupčani valjak 6 obrtljivo uležajem u rašljama 37. Rašlje 37 završavaju se jednom glavom, koju slobodno obuhvata čaura 28 učvršćena na zavrtnju 29. Ovaj zavrtnj snabdeven je na drugom svom kraju ručicom 30 i uležajem je u matici, koja je učvršćena u zidu kutije 31. U položaju ručice 30, prema Sl. 1—5 zupčanik 26 nalazi se van zahvata sa zupčanicima 5 i 6, tako da zupčanički prenos 6—11 valjka 12 miruje. Ručica 30 počiva u tom položaju na osloncu 38 (Sl. 2). Pokrene li se ručica 30 na gore, tako da se ona osloni na oslonac 39 (Sl. 2) onda se zavrtnj 29 uvlači u njegovu maticu, učvršćenu u zidu kutije 31, a zupčanik 26 postepeno dolazi u zahvat sa zupčanicima 5 i 6. Linearno vodjenje rašlji 37, a time i zup-

čanika 26 osigurano je vodjicom 27. U zahvatu sa zupčanikom 8 nalazi se na osovine 14 rasporedjeni zupčanik 13. Na kraj osovine 14 stavlja se ključ 40 pomoću koga se valjak 12 vraća u njegov osnovni položaj. Da bi se onemogućilo obrtanje osovine 14 za vreme zahvata zupčanika 26 spojnice sa zupčanicima 5 i 6 predviđen je polužni mehanizam koji na nacrtu nije pokazan, a koji u vezi sa zavrtnjem 29 isključuje ključ 40 sa osovine 14.

Pre početka rasprave ručica 30 postavi se na oslonac 38, navije se časovnički mehanizam, otkrije se prozorčić 34 na polju a koje odgovara vrednosti spora i valjak 12 dovede se posredovanjem ključa 40 u njegov osnovni položaj. Pri početku rasprave pomakne se ručica 30, na oslonac 39 tako, da se valjak 12 dovede u vezu sa satnim mehanizmom, a pomeranjem ručice 30 ponovo na oslonac 38 prekida se rasprava odn. veza valjak 12 sa časovničkim mehanizmom, a na prozorčiću 34 pokazana cifra označava iznos takse koja se ima platiti za proteklo vreme rasprave.

Razume se, da se zupčanički prenos i spojnice može izvesti u drugoj kombinaciji, a isto tako se i valjak može nadomestiti trakom vodjenom na naročitim valjcima, ili pak nizom poluga, poredjanih jedna ispred druge, na pr. serijom od šesnaest poluga, koje odgovaraju šesnaestodeonoj raspodeli oboda valjka, a koje se pojedinačno, u danom momentu oslobadaju na poznat način i padaju ispred prozorčića kad se njihov prenosni mehanizam pomoću zupčanika 26 ili neke druge spojnice dovede u vezu sa

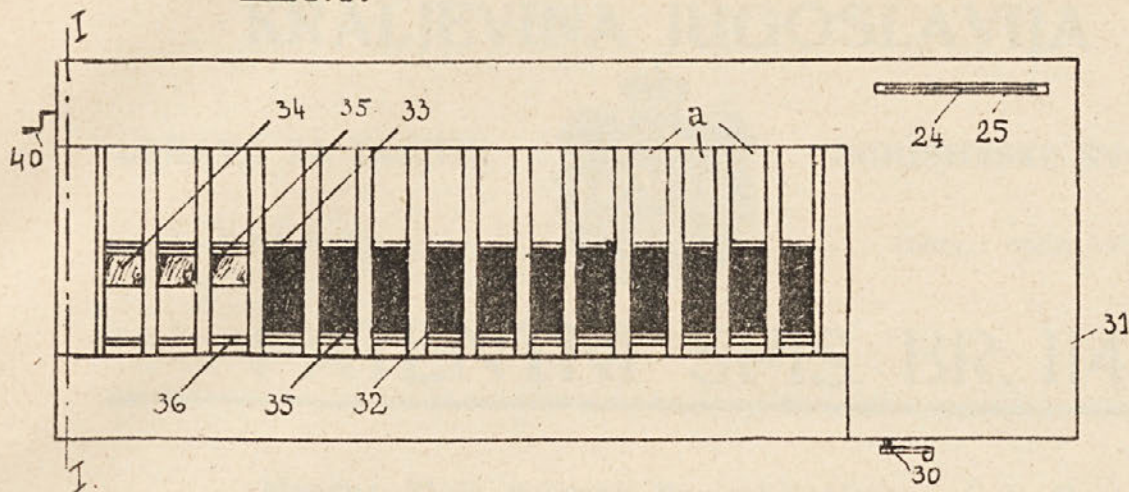
časovničkim mehanizmom; valjak odn. napred pomenute poluge mogu biti zamenjene i pojedinačnim koturima, sa na njima radikalno ispisanim ciframa, koje odgovaraju raspodeli cifara na valjku, a koji se koturi na poznat način pokreću, kad se njihov prenosni mehanizam dovede u vezu sa časovničkim mehanizmom, a da se time ni u koliko ne izadje izvan okvira ovog pronalaska.

Patentni zahtevi:

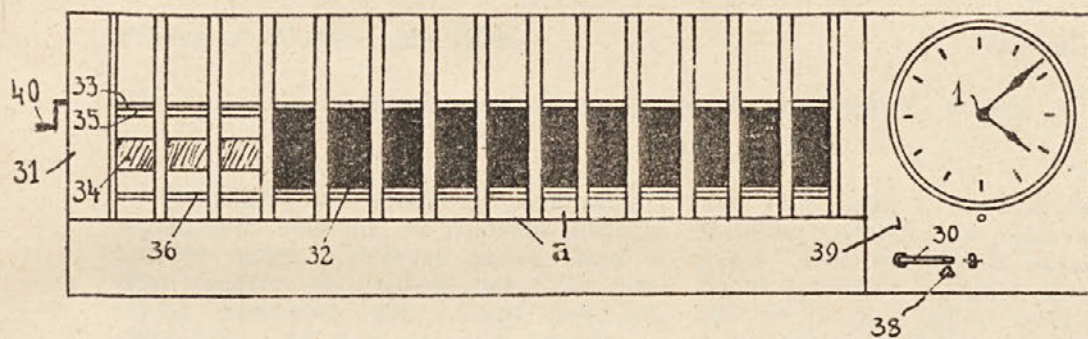
1) Naprava za pokazivanje iznosa taksa, koje se plaćaju za izezne poslove prema na njih utrošenom vremenu, naročito pak sa pokazivanje taksa, koje se plaćaju na zapisike o raspravama (ročištima), naznačena time, što je valjak (12) ili traka vodjena na naročitim valjcima snabdeven odn. snabdevena kolonama sa upisanim iznosima taksa prema osnovnoj vrednosti spora, ili kakvog drugog rada, u zavisnosti od proteklog vremena-spojen odn. spojena sa satnim mehanizmom pomoću zupčaničkog prenosa (2—11) i spojnice (26, 27, 37, 28, 29, 30) tako, da se valjak ili traka (12) obrne svako pola časa za jedan deo celog njenog obrtaja pokazajući na otvoru (34) koji se može prekriti prevlakom (32) ili poklopcem, iznos takse, koja odgovara proteklom vremenu.

2) Naprava, prema zahtevu 1, naznačena time, što je časovnički mehanizam spojen sa polugom (22) za davanje signala za slučaj prestanka rada časovničkog mehanizma, posredovanjem zupčaničkog prenosa (2, 3, 15, 16, 17), regulatora (18) i poluge (19).

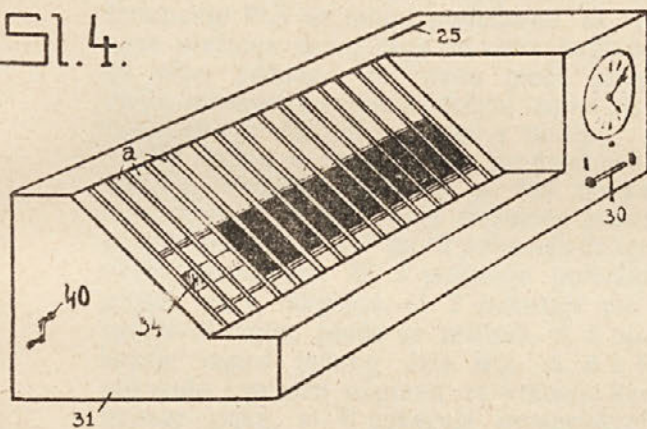
Sl.1.

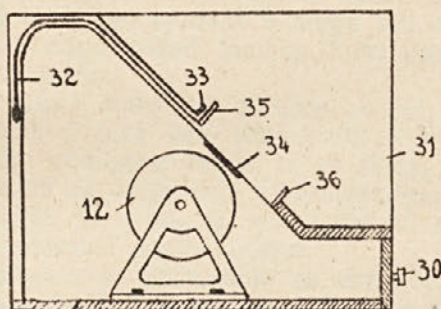
Sl.2.

Sl.4.

Sl.3.

Sl.5.

